

РІЗЬБЯР МИКОЛА ГРЕПИНЯК І НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО КОСІВЩИНИ

Михайло Гнатюк

У березні минулого року в одній із шкіл Косівського району на Гуцульщині відбулася небуденна подія — відзначали ювілей самобутнього майстра та вчителя Миколи Грепиняка. У нарисі «Славний ювілей майстра» надрукованому в часописі березівських теренів «Голос краю», 2008, № 1, його колега Петро Пригородський сказав: «Не раз бував я на ювілеях, але таке духовне урочисте дійство, про яке розповідатиму, рідко буває. У Середньоберезівській ЗОШ I—III ступенів зібралось більше двох сотень вчителів, учнів, земляків, щоб відзначити 75-ліття Миколи Івановича Грепиняка — художника-різьбяр, члена НСХ України, НСНМУ, керівника художньої різьби по дереву Яблунівського будинку школяра при Середньоберезівській школі в 1990—1999 роках» [39].

Тими днями ювіляра вітали міністр культури та туризму України В. Вовкун, колектив Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини та Покуття, Спілка художників України, Національна спілка майстрів народного мистецтва. Представники райдержадміністрації Михайло Цьок та Микола Васкул вручили грамоту, квіти, книги, побажали творчих успіхів, наснаги в роботі і надалі.

Життєвий і творчий шлях відомого різьбяр, художника і педагога з Верхнього Березова М. Грепиняка яскравий і повчальний [14]. Його вивчали і досліджували В. Бабій [1, 2, 4, 5], М. Бабій [3], В. Барвінок [6], О. Бондаренко [7], В. Венделовський [11], Д. Гоберман [13], Я. Дацюк [15], Р. Зорич [18], О. Кратюк [20—22], В. Масик [27], І. Матясяк [28—30], І. Мисюк [31], О. Оленич [32], М. Петренко [35—37], Г. Поліщук [38], О. Соломченко [43—49], В. Стефюк [50], Р. Фабрика [54], О. Хованець [55], Р. Чубатий [56], М. Яновський [58] та ін. Оцінку здобуткам і досягненням художника влучно й правдиво дав визначний громадський

і культурний діяч Косівщини Ігор Пеліпейко. Рецензуючи збірку нарисів про народне мистецтво і його творців, яких Микола Іванович знав особисто та збирав і записував розповіді, І. Пеліпейко відзначив новизну дослідження і наголосив, що в мистецтвознавстві минулих часів склався своєрідний стереотип — «іконостас майстрів», про яких частіше згадували, писали, аніж про інших, які залишалися в тіні мистецьких критиків. Основну увагу М. Грепиняк зосередив на виявленні творчих індивідуальних, маловідомих фактів із життя, підкреслив унікальність і надзвичайну обдарованість наших краян. І те, що рецензентом нарисів виступила всіма шанована людина, є свідченням не тільки їхніх приятельських стосунків, але й високого професіоналізму, знань місцевих, культурних надбань, наукових захоплень, моральних чеснот автора, який і нині плідно працює на ниві різьбярства як педагог і мистецтвознавець.

М. Грепиняк народився 19 березня 1933 року в с. Брустури на Косівщині — краю розвинутих видів народного декоративно-ужиткового мистецтва: різьбярства, вишивки, писанкарства, виробів із шкіри, сиру тощо. Тож кому, як не йому, краще знати місцеве народне мистецтво та його майстрів, і писати про них нариси. Батьки — прості гуцули — як у більшість родин у цьому регіоні, займалися художніми ремеслами: батько — столярством і різьбярством, мати — вишивкою та писанкарством. У сім'ї Грепиняків було п'ятеро дітей. Вони росли і виховувалися в середовищі талановитих умільців, засвоюючи все те красиве, що виходило з під їхніх рук: вишиті вжиткові речі, писанки, різьблені тарелі, шкатулки. Неабияке значення для майбутнього художника мала мальовнича місцевість гуцульського краю, збережені традиції, культура і побут жителів гір, їхні самобутні звичаї та обряди. Усе це позитивно

впливало на його вподобання і мало визначальне значення для подальшої творчої діяльності.

М. Гrepиняк розпочав навчання в Брустурівській школі 1941 року, де водночас майстрував і різьбив по дереву, але лише в повоєнні роки закінчив вісім класів вечірньої школи. Тяга до творчих професій, малювання привела здібного юнака до Косівського училища прикладного мистецтва, однак за станом здоров'я і за складних умов життя та побуту не закінчив навіть першого курсу. Він залишив училище і лише 1968 року здобув середню освіту в Косівській заочній школі. Проте важкі життєві випробування і біди не завадили юнакові самотужки працювати над собою, тягнутися до прекрасного — мистецтва, вивчати творчість самобутніх місцевих майстрів і одночасно професійно рости самому. Не всі майстри хотіли ділитися власними досягненнями, передавати секрети майстерності своїм синам та родичам. Село Брустори є одним із традиційних центрів різьбярства і мосяжництва на Гуцульщині. У ньому жив і працював майстер художньої обробки металу (мосяжу і срібла) Іван Гаврилович Дручків (Грицюків). Від нього М. Гrepиняк перейняв досвід «шурувати мосяж рашпілем» та інші секрети технології виготовлення й оздоблення виробів, записав цікаві факти із життя і побуту гуцульських умільців-мосяжників — Дутчаків, Шмадюків. У Брустурах вивчав творчість майстринь із виробів із сиру — Юстини Якіб'юк, Марії Матійчук, про яких написав нариси. Не став М. Гrepиняк мосяжником, адже його більше вабило дерево — різьба та інкрустація. У селі працював різьбяр Петро Ткачук, який порадив йому звернутися за консультацією до художника, мистецтвознавця і колекціонера Євгена Яковича Сагайдачного в Косові. На його квартирі-музеї М. Гrepиняк познайомився з різьбярем Юрієм Корпанюком із с. Яворова. Роботи братів Корпанюків вирізняють простота форм, стриманість декору і технічна досконалість виконання. М. Гrepиняк практично продовжив традиції Шкрібляків, Корпанюків, творчо переосмислив їхні здобутки і створив свої високохудожні твори. Та

не лише представники яворівської школи стали джерелом для творчого наслідування і натхнення в роботі майстра. Художнє різьблення на Гуцульщині — це окрема сторінка в історії художньої культури, яку М. Гrepиняк засвоїв змалку, і яка не втрачає своєї актуальності і в теперішній час.

З давніх-давен деревина дуба, явора, бука, ялини, смереки, горіха, черешні, груші була найуживанішим матеріалом, з якого споруджували оселі, церкви, виготовляли знаряддя праці, предмети побуту, іграшки й декоративні прикраси. У гірських селах Гуцульщини житла збудовані за давніми традиціями, у них багато художніх виробів із дерева, що часто нагадують музеї. В околицях Делятина, Заріччі, Космачі і Жаб'є в другій половині ХІХ ст. існувала ціла «академія» народного будівництва і промислу. З неї вийшли найвідоміші майстри-теслі Максим і Матвій Чорні [59], яких запрошували на будівництво церков, дворів, господарських споруд, фабрик, навіть у столичні міста. Майстри славилися виготовленням будинків не тільки в «стилі народнім», але й «стилі швейцарським». Без малюнків, креслень і єдиного цвяха народні зодчі споруджували найвизначніші будови в містах, які можна було в розібраному стані перевезти в інше місце і там скласти заново. Житлові інтер'єри споруд часто мають своєрідне орнаментальне оздоблення, різьблене на сволоках, жердках, полицях, скринях, столах, одвірках, тарелях, рахвах, посуді. Історик мистецтва Володимир Січинський писав: «Це той первісний український орнамент, що його плекали віддавна у недоступних горах, який не піддавався новішим впливам ділових стилів, а розвивався та ускладнювався виключно на ґрунті геометричних мотивів, що найкраще відповідали техніці різьблення на дереві» [12].

Залежно від характеру елементів, що складають мотиви гуцульської різьби на дереві, Антон Будзан [8] поділив їх на чотири основні групи. До першої групи відніс найстаріші мотиви, в основі яких лежить проста лінія: «дротики», «ільчате письмо», «зубці», «кривульки», «морщинки», «дашки», «смерічки», «бендюги». Їм відведена

роль в окресленні декоративних площ на невеликі орнаментальні поля, ними також оздоблюють краї виробів. Друга група мотивів, в основі яких квадрат, прямокутник, трикутник — «бесаги», «огірочки», «медівнички», «копаниці», «ширинки», «півширинки», «гачки», «віконці», «головкате». Ними послуговуються для декорування центральних площ виробу. Для прикрашення заокруглених поверхонь та переходу однієї її частини в іншу застосовують мотиви, побудовані у формі півкола й еліпса: «жолобки», «копитці», «парканець», «сльози», «заячі вуха», «дужки», «пшенички», «гадючки», «п'явки», що становлять третю групу. До четвертої групи належать мотиви, побудовані на основі кола в поєднанні з квадратом чи прямокутником, які розміщують, як правило, у центрі декорованих площ: «кочела», «сонічко», «сонішник», «ружі», «зірки», «кучері», «ріжки», «грибки». Дослідженню гуцульського орнаменту присвятив значну частину життя випускник деревообробної школи в Коломиї Михайло Курилич, який намагався відшукати ключ до розуміння багатьох проблемних питань: розвитку і вдосконалення традицій, національної самобутності тощо [23].

Наприкінці XIX ст. гучної слави зазнала родина Шкрібляків із с. Яворів Косівського повіту, коли на власноруч удосконаленому токарному верстаті виготовляли вжиткові речі, прикрашені традиційними мотивами, розвинутими в оригінальні композиції на численних тарелях, пляшках, рахвах, топірцях, тарницях (сідлах), за що серед мешканців гір прозвана токаріками (сточниками). Їхні вироби та інших майстрів мали успіх на виставках 1880 року в Коломиї [53], 1894 року [16, 17], 1905 у Львові [52], 1912 року в Коломиї [24, 25, 26]. Стосовно того, хто перший і коли запровадив токарство на Гуцульщині, серед дослідників немає єдиної думки. Наприклад, О. Соломченко вважав, що Ю. Шкрібляк на станку власної, оригінальної конструкції опанував високу техніку точіння, домігся вправності й віртуозності [43], А. Будзан наполягає, що Ю. Шкрібляк станок удосконалив [9]. М. Моздир акцентував увагу на його власноруч сконструйованому оригінальному

токарному верстаті, постійному вдосконаленню інструментів, пошуку нових форм й орнаменту [31]. В. Каленіченко [19] і В. Шухевич [57] стверджували, що токарний верстат він опанував у війську, і що гуцули до того часу не знали токарського способу обробки дерева. А насправді, за твердженням Г. Островського, «ним тут користувалися ще у XVIII ст., а може й раніше» [33]. Можна припустити, що Шкрібляки прислухалися до порад професійних художників, котрі закінчили академії мистецтв у Кракові та Відні. Це твердження набуває більшої правдивості, якщо мати на увазі «впровадження у народному різьбярстві спеціалізованого прецизного інструментарію — нерідко окремих долітець для окремих мотивів — і ювелірної витонченості й точності виконання, що було результатом безпосереднього контакту русинських підданих Австро-Угорської імперії зі світом германським і орієнтально-балканським, у кожному з яких на свій кшталт пронизність набула значного і своєрідного розвитку» [42], на що звернув увагу доктор мистецтвознавства Михайло Селівачов. Він, зокрема, підкреслив «вражаючу подібність творів шкрібляківської та постшкрібляківської доби з різьбою й інкрустацією Боснії та Герцеговини, приєднаної тоді до Австро-Угорщини». Переконаливими є відомості у виданнях другої половини XIX ст., де наведено приклади занять місцевих жителів домашніми промислами. У них розповідається, як три чоловіки, ідучи в ліс, брали із собою торбину крупи, сіль і трохи тютюну, з кількох повалених дерев зводили для себе тимчасове житло, підтримуючи ватру, варили їжу. Один із них спускав явори і обтісував їх із грубого, другий підготовляв заготовки відповідно до виробу, а третій — найстарший, переважно майстер верстата, — на саморобному токарному станку за кілька тижнів чи місяців виточував стоси посуду: миски, рахви, кубки, келішки, які зазвичай завантажували на коні і звозили у нижчі села на ярмарок, де і збували недорогого [60]. Таким чином, поширення токарства сприяло значному піднесенню домашнього промислу: розширенню асортименту виробів, покращенню їх художньої якості, полегшенню технологічного

процесу тощо. В іншому місці подібно виготовляли вироби в бондарний спосіб, які часто прикрашали випаленим орнаментом, нанесеним за допомогою розпеченого залізного штампача чи писака. У столиці Австрійської держави Відні навіть відкрили крамницю народних художніх виробів зі Східної Галичини, зокрема Гуцульщини і Покуття [61], де окрім виробів із дерева були представлені кераміка, вишивка, ткацтво, металіство та інші види.

На початку ХХ ст. високохудожність виробів із дерева зросла завдяки використанню в інкрустації орнаменту різнобарвного дерева, баранячого рогу, перламутру, металу і бісеру. Визначним майстром на той час уважали Марка Мегединюка (1842–1912) із с. Річка, названий «батьком бісерної техніки» [44]. Він разом із В. Шкрібляком і В. Девдюком заснував різьбярську школу у Вишніці (1905–1918 рр.), яка відіграла важливу роль у збереженні та розвитку гуцульського різьбярства й мосяжництва. Вироби М. Мегединюка: скринька, барильце, декоративні тарелі, метрополічне жезло й хрест з вишневого дерева — виконані для самого цисаря — твори найвищої мистецької вартості. Техніка виконання інкрустації відрізняється від техніки «сухого» різьблення. У процесі інкрустування частину композиції викладають шматочками однієї породи дерева або ще якогось матеріалу, потім послідовно іншу і т. д. Для прикрас бісером майстер за допомогою циркуля і лінійки робив відповідні розмітки та ямки, у які вкладав елементи. Його досвід почали наслідувати інші майстри, проте поряд із вдалими поєднаннями форми і декору, де малюнок, орнаменту підкреслював пластику виробів, з'явилися твори, що тяжіли до самодостатності [41]. М. Грєпін'як детально вивчав творчість М. Мегединюка і зберігає у своїй колекції хрест та дві тарілки визначного майстра. Ці зразки допомогли йому самостійно опанувати техніку інкрустації та інтарсії деревом. Детально вивчав життєво-творчий шлях своїх земляків, відомих мосяжників Луки Дутчака, його синів та різьбярів Федора Дрочків'я і роботу організованої ним у хаті свого батька в Брустурах першої різьбярської майстерні.

Іншим визначним майстром свого часу був В. Девдюк із Ст. Косова, який 1921 року у власній майстерні відкрив різьбярську школу [45]. Згодом її випускники утворили спілку «Гуцульська різьба» увійшовши до основної групи майстрів артілі «Гуцульщина», організованої М. Горбовим. Особлива роль у розвитку художніх промислів, заснуванні 13 вересня 1922 року в Косові Спілки «Гуцульське мистецтво» належить її директору Михайлові Куриленку [34], священнику Юліану Герасимовичу, адвокату Петру Рондюку, ученому-етнографу Володимиру Гнатюку. Найпершим своїм завданням Спілка визначила відродження і розвиток місцевого килимарства, яке використовувало народні національні орнаменти і технологію виготовлення. До неї горнулися фахівці інших спеціалізацій: виконували роботи різьбярі Василь Девдюк, Юрій і Семен Корпанюки [40]; кераміки Петро Кошак і Павлина Цвілик, вишивальниці і ткаля Ганна Герасимович та ін. За старанням того ж М. Куриленка восени 1939 року в Косові відкрито промислову школу. Ці організаційно-корпоративні і творчі процеси в професійному мистецтві впливали на розвиток народного мистецтва, на що звернув увагу у своїх нарисах М. Грєпін'як, який не залишався осторонь мистецького життя краю. За порадами Є. Сагайдачного він опанував акварельний та олійний живопис, графіку, скульптуру малих форм, займався екслібрисами, підтримував ділові зв'язки з науковими працівниками Коломийського музею народного мистецтва Гуцульщини, зокрема Іриною Матясяк та художником Мар'яном Гловою. Там же 1956 року майстер уперше приймав участь у виставці, присвяченій 100-річчю від дня народження Івана Франка, на якій виставив інкрустовану тарілку «Великий Каменяр». Працюючи надомником (1959–1975), він неодноразово був у Косові, де спілкувався з відомими майстрами, жив мистецьким життям краю. Згодом у місті було організовано художню майстерню від Худфонду України, куди запросили кращих майстрів із Гуцульщини. За пропозицією відомого різьбяр'я, організатора майстерні Во-

лодимира Гуза М. Грепінняк подає заяву і став членом цього колективу, його також прийняли до Спілки художників. У 50-х роках ХХ ст. в Косові різьблярами працювали В. Кабин, М. Тимків, І. Балагурак, в Яворові, окрім Юрія та Семена Корпанюків, — Д. Шкрібляк, П. Григорчук, у Річці — І. Грималюк, Яків і Микола Тонюки, у Брустурах — І. Дручків, та ін. Більшість майстрів підтримували творчі стосунки з викладацьким складом училища, до якого входили художники-професіонали О. Соломченко, Є. Сагайдачний, Т. Дзюбей, І. Павлик, В. Кіщук, М. Варення, В. Гавриш [51], які прагнули зберегти народні традиції, аналізували творчість майстрів у своїх дослідженнях, писали живописні картини. З того часу і до сьогодні М. Грепінняк є постійним учасником різних виставок: районних, обласних, всеукраїнських і міжнародних. Його роботи зберігають музеї Росії, Румунії, Болгарії, Чехії, Словаччини, США і Канади. У 1984 році Роман Дреботюк та Катерина Каркадим у Івано-Франківську та Коломиї підготували каталоги його виставок. Неодноразово нагороджувався майстер грамотами, дипломами, медалями виставок досягнень народного господарства у Москві, преміями та іншими відзнаками. У творчому його доробку — численні орнаментальні, суто декоративні сюжетно-тематичні твори з дерева: тарелі, рахви, шкатулки, скрині, обкладинки до альбомів, чимало виробів побутово-вжиткового призначення та твори що містять цілу галерею портретів українських письменників: Т. Шевченка, І. Франка, Лесі Українки, Марка Черемшини, В. Стефаніка, Ю. Федьковича, збережені в музеях Косова, Коломиї, Івано-Франківська, Львова, Києва, Канева. Стосовно поєднання реалістичних зображень із декоративним орнаментом на тарелях та інших виробках А. Будзан писав, що натуралістичні портретні зображення «...не стали новим словом у мистецтві. Це був хибний метод в творчості, народжений помилковим поглядом на декоративне мистецтво». [10] Однак наділений природнім відчуттям композиції, умінням стилізувати та іншими творчими навиками, М. Грепінняк успішно

справлявся зі своїми завданнями. На шляху його роботи гармонійні, декоративні сучасні.

Але не тільки декоративно-прикладне мистецтво стало сферою творчої діяльності М. Грепінняка. З 1971 року він працює в техніці екслібриса, гравюри на дереві та лінолеумі, експонує свої твори на кількох десятках виставок в Україні, Росії, Прибалтиці, Білорусії, Чехії, Словаччині, Польщі, подарував добірку екслібрисів із серії «Шевченкіана» музею Тараса Шевченка в м. Палермо (Канада). У цьому є значна заслуга Григорія Масика, відомого українського художника-графіка з Києва, його натхненника і товариша. Саме від нього М. Грепінняк перейняв основи графічного мистецтва. Інтер'єр його хати у Верхньому Березові нагадує музей графіки Г. Масика.

Окремого дослідження потребує його педагогічна робота. Щороку 2–3 учні приходили вчитися різьби по дереву до його власної майстерні. Тепер — це відомі різьбляри: Василь Дручків, Василь Майданюк, брати Василь та Іван Хім'яки, Іван Дубчак, Петро Коропецький. Останній, після закінчення Косівського технікуму НХП, разом із батьком-столяром виготовляє прекрасні вжиткові речі, веде гурток різьби в рідному с. Палагичі на Тлумаччині. З 1975 року в Брустурівській школі М. Грепінняк вів уроки трудового навчання.

З переїздом сім'ї 1989 року до Верхнього Березова починається ще один період життя і творчості митця. Він і надалі навчав дітей у власній майстерні, організував гурток різьби по дереву в Середньоберезівській ЗОШ I–III ступенів. І вже через рік про його успіхи повідомив київський фотокореспондент Ярослав Дацюк у газеті «Освіта». Майстра неодноразово нагороджували грамотами, похвальними листами та іншими відзнаками. Справу М. Грепінняка продовжили Василь Климюк, Михайло Васкул — члени НСХ, Любов Урбанович, Микола Мединський, Іван Скільський, Славко Токарчук, Юрко Перцович, Іван Генік, Василь Пукас, Михайло Скільський (закінчили Косівський інститут прикладного мистецтва). Дорогою батька пішли дві доньки — Розалія та Світлана, які

стали педагогами і теж творчо працюють. З нагоди його 65-річчя в районній газеті «Гуцульський край» (березень, 1998 р.) мистецтвознавець О. Соломченко опублікував одну із кращих статей про майстра «Життя прожито не марно», де помістив портрет і фотографію тарілки «Шевченко над Дніпром».

Незважаючи на зайнятість у виробництві художніх виробів, М. Гrepиняк має значний доробок у царині мистецтвознавства, публіцистики та краєзнавства. Свого часу він закінчив однорічні курси сільських кореспондентів при Косівській районній газеті, тож писати нариси для нього є звичною справою. Особливо привертають увагу численні публікації та дослідження гуцульських народних художніх промислів, які він написав, подорожуючи пішки, особливо влітку, — горами і долами рідного краю в пошуках старовинних зразків народного мистецтва, фольклору тощо. Першу свою розвідку підготував ще 1958 року і з того часу невтомно продовжує збирати і записувати важливі відомості із життя і творчості народних умільців (усього понад 70 нарисів). Вони надруковані в «Літературній газеті», часописах «Жовтень», «Україна», «Народна творчість та етнографія», місцевих та всеукраїнських часописах. Його публікації допомогли багатьом майстрам стати членами творчих спілок і відомими людьми.

Чимало старань М. Гrepиняк доклав до спорудження і оздоблення місцевих церков. На замовлення парафіян для церкви Вознесіння Христового у Верхньому Березові виготовив семисвічник, тетрапод, свічники, дві патериці, два процесійні хрести, дві трійці, подарував церкві ручний хрест для священника. Разом із столяром Михайлом Васкулом змайстрував крилос і оформив його накладними елементами з різнокольорових порід дерева. На черзі художнє оздоблення хорів. Для нової церкви Святого Іллі М. Гrepиняк виготовив дві патериці, тетрапод, семисвічник, настільний хрест, рамки для образів, оздоблені різьбою та інкрустацією. Отже, досліджуючи життєвий і творчий шлях самобутнього майстра і художника, зауважимо на різнобічності його інтересів та захоплень: від творчої роботи в майстерні над створенням художніх виробів із дерева і навчання цього учнів у школі до професійних досліджень у сфері народного мистецтва, етнографії, художніх промислів, практичного облаштування і оздоблення місцевих церков. Вдячні мешканці с. В. Березів обізнані з творчістю свого земляка, шанують його як учителя-патріота. М. Гrepиняк — один із небагатьох майстрів Косівщини, які протягом усього життя сумлінно служать високому мистецтву і людям.

1. *Бабій В.* Мастер-искусник // Правда України. — 1963. — № 296.
2. *Бабій В.* Гуцульські самоцвіти // Життя і слово. — 1966. — 14 лют.
3. *Бабій М.* Митець із Косівського краю // Літ. Україна. — 1969. — 22 серп.
4. *Бабій В.* Митець з Гуцулії // Ранок. — 1971. — № 7. — Липень.
5. *Бабій В.* Двісті умільців одного села // Піонерське горно. — К., 1971. — С. 144.
6. *Барвінок В.* Народний умілець Микола Гrepиняк // Ленінська правда. — Косів. — 1960. — 16 лип.
7. *Бондаренко О.* Як гуцульська казка // Молодь України. — 1968. — 7 черв.
8. *Будзан А.* Різьба по дереву в західних областях України. — К., 1960. — С. 23.
9. Там само. — С. 25.

10. *Будзан А.* На піднесенні [про народне мистецтво західних областей України] // НТЕ. — 1964. — № 5. — С. 38.
11. *Вендоловський В., Підлісний Г.* Радості людської творець // Молодь України. — 1963. — 16 січ.
12. *Голубець М.* Мистецтво // Історія української культури — К., 1994. — С. 535.
13. *Гоберман Д.* По Гуцульщині. — Ленинград, 1979. — С. 118.
14. *Гrepиняк М.* Автобіографія // Голос краю. Часопис березівських теренів. — Ч.1. — 2003. — 25 черв.
15. *Дацюк Я.* Дядечко Микола з Брустур // Малятко. — 1974. — № 4 (квітень).
16. Діло. — 1894. — № 195 (1 верес.).
17. Діло. — 1894. — № 215 (26 верес.).
18. *Зорич Р.* Різцем і пензлем // Прикарпатська правда. — 1973. — 5 січ.

19. *Каленіченко В.* Художня різьба гуцулів // Народна творчість. – 1941. – № 1. – С. 62.
20. *Кратюк О.* Виставка творів народного майстра Миколи Грепіняка // Радянська Гуцульщина. – Косів. – 1965. – 16 груд.
21. *Кратюк О., Сахро М., Дацюк Я.* Коломийський музей народного мистецтва Гуцульщини. Альбом. – К., 1978.
22. *Кратюк О., Михалевська М., Пудик Г., Сахро М., Дацюк Я.* Подорож у казку // Путівник по осередках народної творчості Гуцульщини. – Ужгород, 1970.
23. *Курилич М.* Гуцульський орнамент. – К., 2001.
24. *Лукіянович Д.* Виставка домашнього промислу в Коломійі // Неділя. – 1912. – 13 жовт.
25. *Лукіянович Д.* Василь Шкрібляк // Неділя. – 1912. – 29 верес.
26. *Лукіянович Д.* Виставка домашнього промислу в Коломійі // Неділя. – 1912. – № 36.
27. *Масик В.* Майстер з Гуцульщини // Друг читача. – 1975. – № 14 (3 квіт.).
28. *Матясяк І.* Молодий різьбяр з с. Брустури // Прикарпатська правда. – 1956. – № 148 (29 лип.).
29. *Матясяк І.* Ун маестро автодидакта // Новгдасе де ла Уніон Советика. – Буенос Айрес. – № 549. – С. 160.
30. *Матясяк І.* Микола Грепіняк – народний майстер // Україна. – 1958. – № 24 (груд.).
31. *Мисюк І.* Різьбяр творить для вічності // Гірська веселка. – Снятин, 2000. – Ч. 1. – С. 234–238.
32. *Оленіч О.* Народні умільці села Брустури // Прикарпатська правда. – 1962. – 29 черв.
33. *Островський Г.* Сім'я Шкрібляків // Жовтень. – 1988. – № 8. – С. 78.
34. *Пелітейко І.* Містечко над Рибницею. – Косів, 2004. – С. 109.
35. *Петренко М.* Фантазія розгортає крила // Прикарпатська правда. – 1965. – 12 черв.
36. *Петренко М.* Дерево співає // Жовтень. – 1966. – № 2, – С. 87.
37. *Петренко М.* На різьбленому обійсті // Жовтень. – 1970. – № 10. – С. 120.
38. *Поліщук Г.* Сімейний вернісаж // Життя і слово. Канада. – 1973. – 30 квіт.
39. *Пригородський П.* Голос краю. Часопис березівських теренів. – 2008. – № 1. – С. 3.
40. *Пудик Г.* Юрій та Семен Корпанюки. Альбом. – К., 1974.
41. *Селівачов М.* Нові тенденції і проблеми деревообробного промислу // Художні промисли: теорія і практика. – К., 1985. – С. 47.
42. *Селівачов М.* Юрій Шкрібляк і його внесок у розвиток українського образотворчого мистецтва // НТЕ. – 2002. – № 5–6. – С. 59.
43. *Соломченко О.* Гуцульське народне мистецтво і його майстри. – К., 1959. – С. 10.
44. *Соломченко О.* Мистецький дивосвіт Марка Мегединюка // Писанка. – 1997. – С. 12.
45. *Соломченко О.* Гуцульське народне мистецтво і його майстри. – К., 1959. – С. 20.
46. *Соломченко О.* З творчим натхненням // Прикарпатська правда. – 1958. – 4 жовт.
47. *Соломченко О., Стефюк В.* Різьбяр Микола Грепіняк // НТЕ. – 1961. – Січень-березень.
48. *Соломченко О.* Чарівник з Брустур // Україна. – 1963. – № 32 (24 лист.).
49. *Соломченко О.* Народні таланти Прикарпаття. Альбом. – К., 1969. – С. 14–16.
50. *Стефюк З.* Різьбяр Микола Грепіняк // Прикарпатська правда. – 1960. – 9 серп.
51. *Сусак К.* Косівський коледж прикладного та декоративного мистецтва ім. В. І. Касіяна, його витоки, сучасні проблеми // Писанка. – 1997. – Ч. 1. – С. 3.
52. *Труш І.* Гуцульське сницарство. Вистава українських артистів // Артистичний вісник. – 1905. – Лютий, березень. – С. 24.
53. *Туркавський М.* Етнографічна виставка Покуття в Коломійі. – Коломия, 2004.
54. *Фабрика Р.* Мандрівка в екслібрис // Прикарпатська правда. – 1973. – 24 лют.
55. *Хованець О.* Розквітають народні таланти. – К., 1979. – С. 30, 31.
56. *Чубатий Р.* Різьбяр М. І. Грепіняк // Червоний прапор. – 1973. – 14 берез.
57. *Шухевич В.* Гуцульщина. – Л., 1997. – Ч. 1, 2. – С. 330.
58. *Яновський М.* Чарівник різець // Срібна пряжка. – Ужгород, 1980. – С. 111.
59. *Nepotusen J.* I potrzebe Rozwoju Przemyslu domowego w Galiciji. – LWOW, 1878. – S. 21.
60. *Ibidem.* – S 25.
61. *Prsemysl i sklep polski w Wiedniu* // Tygodnik illustrowany. – 1904. – № 4. – S. 75.